

Kommunedelplan for Lysaker- og Sørkedalsvassdraget

Planprogram

11.03.2009

rev. 24.09.2009 (Bærum), rev. 02.12.2009 (Oslo)

Et samarbeidsprosjekt mellom Bærum, Oslo og Ringerike kommuner

1	Innledning.....	2
1.1	Formål med planarbeidet.....	2
1.2	Bakgrunn	2
1.3	Føring for planarbeidet.....	3
1.3.1	Nasjonale føring	3
1.3.2	Kommunale føring	3
1.4	Avgrensning av planområdet	4
2	Planprosess, medvirkning og framdrift:	5
2.1	Planprosess	5
2.2	Organisering	6
2.3	Medvirkning	7
2.4	Videre framdrift.....	7
3	Beskrivelse av planområdet	8
3.1	Generell beskrivelse	8
3.1.1	Biologisk mangfold.....	8
3.1.2	Landbruk	8
3.1.3	Friluftsliv	9
3.1.4	Idrett	9
3.1.5	Kulturminner og kulturhistorie.....	9
3.1.6	Næringsområder	9
3.1.7	Bolig	9
3.1.8	Samferdselsanlegg.....	9
4	Vurderinger i planen.....	9
4.1	Flom og skred.....	9
4.2	Vannkvalitet	9
4.3	Elve- og bekkerestaurering (inkl. bekkeåpning)	10
4.4	Biologisk mangfold	10
4.5	Kulturminner og kulturmiljø	10
4.6	Friluftsliv	10
4.7	Idrett	10
4.8	Landbruk	11
4.9	Bolig	11
4.10	Næringsområder	11
4.11	Samferdselsanlegg.....	11
4.12	Fremmede arter, avfall og miljø.....	11
4.13	Vannforvaltningsforskriften i Kommunedelplanen	11
4.14	Handlingsprogram	11
4.15	Alternativer.....	11
4.16	Konsekvensvurderinger og ROS-analyse.....	12
5	Andre utredninger	12
5.1	Utredninger som er foretatt	12
5.1.1	Karakterisering av vannforekomsten	12
5.1.2	Miljøovervåkingsprogram	12
5.1.3	Tiltaksanalyse.....	12
5.1.4	Biologisk mangfold	12
5.2	Fremtidige utredninger	13
5.2.1	Flomberegninger	13
5.2.2	Manøvreringsregelement.....	13
5.2.3	Skjøtselsplan for Sørkedalen	13

1 Innledning

1.1 Formål med planarbeidet

Oslo, Bærum og Ringerike kommuner har inngått et samarbeid om en felles plan for Lysaker- og Sørkedalsvassdraget. Planen skal sørge for bærekraftig og samfunnsøkonomisk bruk av vassdragets ressurser på tvers av kommunegrensene. Dette sikres gjennom;

- Bruk og vern av vassdragsnære arealer.
- Sikre god kjemisk og økologisk status som tilfredsstillende vannforvaltningsforskriften.
- Ivareta eller forbedre naturkvalitetene langs vassdraget ved bevaring og skjøtsel.
- Ivareta kulturminner og kulturmiljøer, samt sikre helhetlig vern og tilrettelegge for skjøtsel av kulturlandskapet langs vassdraget.
- Tilrettelegge for muligheter til å kunne utøve friluftsliv i og langs vassdraget.

1.2 Bakgrunn

Kommunedelplanen er et samarbeidsprosjekt mellom tre kommuner – Ringerike, Oslo og Bærum. Bakgrunnen for dette samarbeidet er et ønske om en felles plan for grensevassdraget. Det har i lang tid vært et ønske om å sikre viktige naturkvaliteter, kulturminner og friluftslivet langs vassdraget. I den senere tid har også Vannforvaltningsforskriften kommet med krav om god økologisk og kjemisk status i vassdraget.

Mandatet for arbeidet er blant annet:

Oslo Kommune:

- Mål i vedtatt kommuneplan 2004 for Oslo kommune og Byøkologisk program 2002- 2014 om at det skal utarbeides egne planer for alle vassdragene i Oslo. Bystyret i Oslo kommune kom i tillegg med følgende verbalvedtak ved budsjettbehandlingen i 2005: Byrådet bes igangsette plan for opprustning av Lysakerelven i samarbeid med Bærum kommune.
- I brev datert 29.03.2005 fra Oslo kommune, Byrådsavdelingen for Miljø og Samferdsel (MOS) ble Friluftsetaten og Vann- og avløpsetaten bedt om å utarbeide plan(er) for vassdraget. I brev datert 29.09.2006 fra MOS overgis Friluftsetaten ansvaret for å gjennomføring for Oslo kommunes del av prosjektet.
- I brev datert 03.01.2006 fra Oslo kommune, Byrådsavdelingen for Miljø og Samferdsel (MOS), til Statens Forurensningstilsyn og Fylkesmannen i Oslo og Akershus, foreslås et samarbeid med nabokommunene om pionerprosjekt for utarbeidelse av tiltaksprogram og forvaltningsplan for Lysaker- og Sørkedalsvassdraget.

Bærum kommune:

- Bærum kommune fattet i 2004 følgende vedtak (ved behandlingen av fiskeforvaltningsplanen for Bærum): Arealene langs Sandviksvassdraget, Øverlandsvassdraget og Lysakervassdraget reguleres for å sikre rekreasjonsverdiene, fiske som fritidstilbud, biologisk mangfold og for å unngå flomskader.
- Med bakgrunn i invitasjonen fra Oslo kommune 03.01.2006 og som en oppfølging av EUs Vanddirektiv, vedtok Bærum kommune oppstart av planarbeid 22.11.2006. Bærum kommune vedtok videre at arbeidet skulle løses som en kommunedelplan med arealdel.

Ringerike kommune:

- Med bakgrunn i prosjektbeskrivelsen fra Oslo kommune, vedtok Ringerike kommune oppstart av planarbeid 21.11.2006. Planarbeidet skulle kunngjøres som oppstart av kommunedelplan.

1.3 Føringer for planarbeidet

1.3.1 Nasjonale føringer

Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag

Lysaker- og Sørkedalsvassdraget er en av Markavassdragene som er vernet i henhold til Verneplan I for vassdrag av 6. april 1973. Retningslinjene slår fast at det er et nasjonalt ansvar å ta vare på verneverdiene i de vernede vassdragene. Retningslinjene for vernede vassdrag forplikter myndigheter i alle sektorer til å ta hensyn til verneverdiene i vassdraget. Retningslinjene påpeker at det blant annet skal legges vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbildet, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø og sikre friluftslivsverdien, særlig i områder nær befolkningskonsentrasjoner.

Plan- og bygningsloven

Denne kommunedelplanen forholder seg til bestemmelsene i den nye Plan- og bygningsloven av 27. juni 2008. I lovens kapittel 4, 5 og 11, blir blant annet forholdet til planprosess og planinnhold i kommuneplan/kommunedelplan behandlet. Her tas det også for seg viktige forhold som organisering og medvirkning i planarbeidet. Kapittel 9 i loven tar for seg interkommunalt plansamarbeid.

Vannforvaltningsforskriften

Vannforvaltningsforskriften er en implementering av EUs vanddirektiv i det norske lovverket. Forskriften ble vedtatt 15. desember 2006 og gjort gjeldende fra 1.januar 2007. Det ligger ute forslag om endring av forskriften. Endringen vil ikke ha betydning for arbeidet med denne planen.

Forskriften skal gi rammer for fastsettelse for å sikre en helhetlig beskyttelse, bærekraftig bruk og god økologisk tilstand i vannforekomstene gjennom regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram.

Lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Markaloven)

Ny Markalov trådte i kraft den 01.09.2009. Loven skal fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Den skal også sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.

Følgende stortingsmeldinger vil ha betydning for planarbeidet:

- St. melding nr. 39 (2000- 2001) – Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet
- St. melding nr. 42 (2000- 2001) Biologisk mangfold
- St. melding nr. 16 (2004- 2005) Leve med kulturminner
- St.melding nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand

1.3.2 Kommunale føringer

Følgende vedtatte kommunale planer vil ha betydning for planarbeidet:

Bærum kommune:

- Kommuneplanens arealdel for Bærum kommune (rulleres i 2009/2010)
- Vannbruksplan for Øverlandselven med Engervannet: Bærum kommune 10. april 1996
- Vannbruksplan for Sandviksvassdraget: Bærum kommune mars 1990
- Fiskeforvaltningsplan for Bærum kommune – 2004
- Kommunedelplan for Kulturvern Bærum kommune (rulleres i 2009/2010)
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser 2007-2010 Bærum kommune
- Hovedplan for avløp 2008-2017
- Kommunens handlingsprogram 2007-2010.

Oslo kommune:

- Kommuneplan for Oslo 2008 – 2025 vedtatt 11.06.2008
- Byøkologisk program 2002-2014 (vedtatt av bystyret 11.06.2003). Oslo kommune
- Kommunedelplan for Oslo kommunes del av Oslomarka av 1990

- Disposisjonsplanen for Sørkedalen – Oslo kommune
- Grøntplan for Oslo (vedtatt av bystyret 15.12.1993), revideres høst 2009.
- Oslo kommunes skoger: Mål og retningslinjer for forvaltning og drift (vedtatt av bystyret 22.06.2005).
- Flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger 2007-2015 (vedtatt av bystyret 20.06.2007)
- Hovedplan for avløp og vannmiljø 2000-2015 i Oslo Kommune
- Kartlegging av stille områder – del av handlingsplan mot støy (vedtatt 24. september 2008), Oslo kommune.
- Vannbruksplan for Sørkedalsvassdraget – etat for miljørettet helsevern, Oslo kommune, januar 1992
- Kommunedelplan for torg og møteplasser , vedtatt 22.04.2009 – Oslo kommune.
- Plan for idrett og friluftsliv i Oslo 2009-2012, vedtatt 04.03.2009 – Oslo kommune

Ringerike kommune:

- Ringerike kommunes kommuneplan 2007 - 2019 med arealdel og kommuneplanbestemmelser, vedtatt 30.08.2007.
- Landbruksplan for Ringerike, vedtatt 27.06.2005, i Hovedkomiteen for miljø- og arealforvaltning.
- Kommunedelplan for idrettsanlegg og fysisk aktivitet, under revisjon pr. 09.03.2009.
- Hovedplan for avløp, under revisjon pr. 09.03.2009

1.4 Avgrensning av planområdet

Lysaker- og Sørkedalsvassdraget ligger i grensen mellom Bærum kommune og Oslo kommune. Vassdraget strekker seg helt fra Krokskogen i Ringerike kommune og Sørkedalen ned til Bogstadvannet og Indre Oslofjord ved Lysaker.

Planavgrensningen er endret i forhold til annonseringen 20.06.2008. Planavgrensningen kan sees på www.lysakervassdraget.no.

Planområdet er delt inn to overordnede områder – Marka og byggesonen, hvorav Sørkedalsvassdraget går gjennom Marka og Lysakerelva med sidebekker gjennom byggesonen:

Marka

I Marka foreslås planområdet å omfatte vassdragsbeltet, slik dette er definert i Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag: "Hovudelvar, sideelvar, større bekker, sjøar og tjern og eit område på inntil 100 meters breidd langs sidene av desse." Den byggefrie sonen ønskes derfor utvidet inntil 100 meter innenfor planområdet.

Byggesonen

I byggesonen foreslås planområdet å omfatte Lysakerelva fra Bogstadvannets utløpsdemning (utløpsdam), sidearealer regulert til friområde, samt andre aktuelle arealer langs vassdraget, i minimum et 30-metersbelte på begge sider av elva ovenfor Granfossen og et 20-metersbelte på begge sider av elva nedenfor Granfossen. På Bærumssiden settes grensen i det som naturlig er en del av elvedalen med tilhørende vegetasjonsbelte ned til Granfoss. Større sidebekker (herunder lukkede) samt et areal av en viss bredde langs sidebekkene, foreslås også omfattet av planarbeidet. Vassdraget er i denne plan definert som endepunkt i munningen ved sjøen.

Planavgrensningen justeres etter pågående reguleringsplanarbeid i randsonen av planområdet, slik at disse områdene kommer utenfor kommunedelplanen i Oslo kommune.

2 Planprosess, medvirkning og framdrift:

2.1 Planprosess

Prosesen med utvikling av denne planen har allerede strukket seg over flere år. Selv om kommunedelplanen skal være en kommunedelplan i henhold til plan- og bygningsloven, har framdrift i planprosessen blitt påvirket av forhold hjemlet andre steder. Spesielt har tilpasning til Vannforvaltningsforskriften og krav til denne, forskjøvet opprinnelig tidsplan. En oppsummering av tilpasning til Vannforvaltningsforskriften og utarbeidelse av forvaltningsplan for vannregion Glomma – indre Oslofjord er nødvendig:

EUs rammedirektiv for vann ble vedtatt i desember 2000. Norge har forpliktet seg som EØS-land å gjøre direktivet gjeldende for vannforekomster i Norge. Forskrift om rammer for vannforvaltningen (Vannforvaltningsforskriften), av 15. desember 2006, gir rammer for oppfølging av EUs vanddirektiv og gir føringer for hvordan forvaltningen skal oppnå god økologisk status for utvalgte vannforekomster innen 2015. Det ble bestemt at Norge skulle deles inn i 9 vannregioner og at Fylkesmannen i Østfold skulle være vannregionmyndighet for vannregion Glomma/ Indre Oslofjord. Lysaker- og Sørkedalsvassdraget ble med i 1. planperiode og skal inngå i forvaltningsplanen for Glomma – Indre Oslofjord. Utkastet til denne forvaltningsplanen er utarbeidet blant annet med innspill i form av en tiltaksanalyse for Lysaker- og Sørkedalsvassdraget som har blitt utarbeidet samtidig med det pågående arbeidet med kommunedelplanen.

Forvaltningsplanen og kommunedelplanen som dette planprogrammet omhandler, er to forskjellige planer. Likevel nevnes forvaltningsplanen konkret her fordi den tar opp en del av de aktuelle temaene i kommunedelplanen og fordi tiltakene i tiltaksanalysen søkes gjennomført ved hjelp av et handlingsprogram i kommunedelplanen. Forvaltningsplanen ble lagt ut til 6 måneders høring fra januar 2009.

Oppfølging av vannforvaltningsforskriften har medført utarbeidelse av fullkarakterisering av vassdraget, manøvreringsreglement, miljøovervåkingsprogram, tiltaksanalyse og tiltaksprogram med kostnadsoverslag.

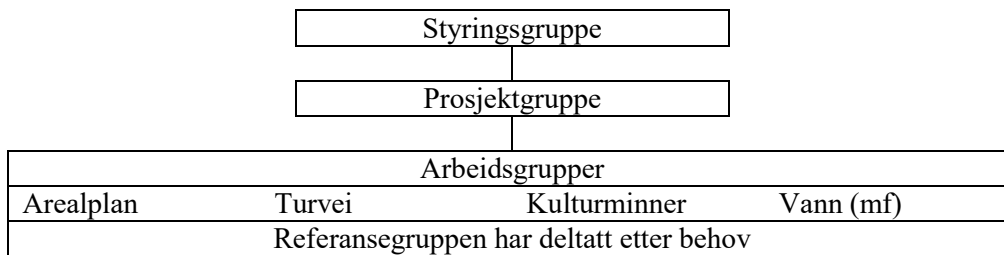
I tillegg til forskjøvet framdrift i kommunedelplanprosessen som et resultat av det ovennevnte, ble det også argumentert for at den nye Plan- og bygningsloven gir nye og bedre virkemidler for utarbeidelsen av denne konkrete kommunedelplanen. Her tenkes det spesielt på de nye arealformålene og hensynssoner. Det ble derfor sett på som en fordel å tilpasse planen til denne loven. På bakgrunn av disse faktorene fattet styringsgruppen i desember 2008 vedtak om at kommunedelplanen skulle følge ny Plan- og bygningslov.

Dette innebærer at det må utarbeides planprogram og at det må utlyses ny planoppstart i forbindelse med offentlig ettersyn av planprogrammet. Det er imidlertid liten grunn til å tro at vesentlig nye momenter dukker opp, da offentlige myndigheter har vært med i planprosessen og er orientert ved tidligere annonsering og justering av plangrense. Det er også gjennomført medvirkingsprosesser.

Planprogrammet skal omtale formålet med planarbeidet, planprosessen og opplegget for medvirkning. Dersom planen krever konsekvensutredning bør planprogrammet gjøre rede for hvilke områder dette gjelder.

Planarbeidet skal ende opp med en geografisk avgrenset kommunedelplan etter Plan- og bygningslovens bestemmelser med en tilpasning til Vannforvaltningsforskriften. Planen skal inneholde plankart, temakart, planbestemmelser (med retningslinjer) og handlingsprogram. Planen vil omfatte arealer i tre kommuner, og utformes som én plan med tilhørende arealdel med bestemmelser og retningslinjer. Den ferdige kommunedelplanen skal endelig vedtas i Bærum, Oslo og Ringerike kommuner. De tre kommunene kan kun vedta forhold som berøres innenfor egen kommunegrense.

2.2 Organisering

Figur 1- Prosjektorganisering

Styringsgruppen:

Prosjektet har hatt en styringsgruppe bestående av to representanter fra Oslo kommune, herunder leder, og én representant hver fra Bærum og Ringerike kommuner. I styringsgruppemøte av 6. februar 2008 ble styringsgruppen utvidet og representanter fra Akershus og Buskerud fylkeskommuner samt Fylkesmannens miljøvernavdeling i Oslo og Akershus ble inkludert for å ivareta vannforvaltningsforskriften.

Gruppen har fungert som styringsgruppe for kommunedelplanprosessen og for prosessen etter vannforvaltningsforskriften med utarbeidelse av tiltaksanalysen, miljøovervåkingsprogram og fullkarakterisering av vannforekomstene.

Styringsgruppen skal kvalitetssikre arbeidet og har ansvaret for å skaffe økonomiske midler til gjennomføring av prosjektet.

Prosjektgruppen:

Prosjektgruppen har bestått av flere representanter fra hver av følgende etater/tjenester:

- Bærum kommune: Natur- og idrettsforvaltningen, Vann og avløp, Områdeutvikling
- Oslo kommune: Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten, Plan- og bygningsetaten, Byantikvaren
- Ringerike kommune
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus
- Norges vassdrag og energidirektorat - region øst

Prosjektgruppen har ansvaret for gjennomføring av planarbeidet. Gruppen har jevnlig møter. Oslo kommune ved Friluftsetaten har vært tillagt prosjektansvaret for arbeidet med planen.

Arbeidsgrupper:

Det er opprettet arbeidsgrupper som har jobbet med temaer relatert til vannkvalitet, kulturminner, turveiprojektet gjennom Jarfyllingen og arealdelen. Arbeidsgruppene har utgått fra prosjektgruppen og har jobbet med arbeidsoppgaver knyttet direkte opp mot spesielle tema.

Referansegruppe:

En referansegruppe/ medvirkningsgruppe ble opprettet, bestående av kommunale og andre offentlige etater, grunneiere/grunneierorganisasjoner, interesseorganisasjoner, andre private aktører, m.fl.

2.3 Medvirkning

I henhold til bestemmelser i Plan- og bygningslovens kapittel 5, skal enhver som fremmer planforslag legge til rette for medvirkning. I forhold til disse bestemmelsene er det en del som er gjort allerede:

- Den 18.02.2007 ble oppstart av planarbeidet kunngjort i Aftenposten og Ringerike blad og den 09.02.2007 ble planarbeidet kunngjort i Bæringen. Justert plangrense ble kunngjort 20. juni 2008, da ble både relevante parter i referansegruppen og grunneierne innenfor Oslo kommune tilskrevet. En rekke innspill kom i forbindelse med annonseringene og vil bli vurdert i kommunedelplanprosessen.
- Fra kunngjøringstidspunktet i begynnelsen av 2007 ble det opprettet et domene på internett www.lysakervassdraget.no, med informasjon om planarbeidet, kontaktinformasjon, planlagte temamøter og viktige verdier langs vassdraget.
- Referansegruppen har fått mulighet til å involvere seg i planprosessen gjennom deltakelse i oppstartsseminar, åpent møte, temamøter og arbeidsmøter. Oppstartsseminaret ble avholdt 26.09.2006 og åpent møte ble avholdt på Bogstad gård i slutten av april i 2007. Påfølgende måneder ble det arrangert åpne temamøter for på et tidlig tidspunkt å få innspill om deltemaer i planarbeidet. Videre har referansegruppen fått tilsendt informasjon ved kunngjøring, og vil få tilsendt høringsutkast av planen. Deler av referansegruppen har vært representert i arbeidsgruppemøter og i forbindelse med befaringer og i prosjektgruppemøter når saker knyttet til deres interesser har vært diskutert. Det planlegges et avsluttende møte i referansegruppen når endelig planforslag legges ut til høring. Ved behov vurderes det flere møter.
- I forbindelse med oppfølging av vannforvaltningsforskriften har det vært avholdt ekstramøter for å koordinere arbeidet.
- Det kan være aktuelt å presentere planarbeidet for Planforum. Planforum samler alle statlige og regionale parter som blir berørt av planarbeidet.
- Prosjektet må videre vurdere om det vil være behov for ytterligere medvirkning senere i planprosessen.

2.4 Videre framdrift

Planprogrammet forventes vedtatt i 2010.

På bakgrunn av vedtatt planprogram utarbeides kommunedelplan med bestemmelser og kart. Fram mot utlegging av planen til offentlig ettersyn planlegges det holdt møter for politikerne og referansegruppen. Det er en målsetting at planen legges ut til offentlig ettersyn i 2010. Tidligere mottatte innspill vil bli vurdert i det videre arbeidet.

Utover dette vil følgende punkter bli vurdert:

- Gjennomføre supplerende registreringer og analyser - bl.a. i forhold til Vannforvaltningsforskriften.
- Gjennomføre informasjonsopplegg. Herunder medvirkningsmøter/folkemøter.
- Gjennomføre befaringer.

Etter offentlig ettersyn av kommunedelplanen starter prosessen med bearbeiding og ferdigstilling. Dette vil innebære:

- Sammenfatte høringsuttalelser.
- Justere planen i forhold til uttalelsene.
- Skrive sak(er) til politisk behandling i kommunene.
- Oversende endelig forslag til kommunedelplan til politisk behandling

3 Beskrivelse av planområdet

3.1 Generell beskrivelse

Topografien og naturen langs vassdraget varierer fra områdene lengst nord i Marka med slake grandominerte åsrygger og store vann til stupbratte ller som Langlia og Heggelia hvor elva faller ned mot Sørkedalen med voldsom kraft. Videre roer elva seg der den renner gjennom Sørkedalen med sitt mosaikkpregede jordbrukslandskap på sin ferd ut i Bogstadvannet. I de flate partiene langs Sørkedalselva meandrerer elva og danner kroksjøer, hvor det er problemer med erosjon og flom. Videre ned til Grinidammen heller terrenget slakt og i dette området finnes til dels mektige løsmasseavsetninger som elva har skåret seg igjennom. Fra Grinidammen og ned til Jarfossen fremstår vassdraget som en stor bekkekløft med til dels meget bratte dalsider. Videre sørover mot fjorden er terrenget noe slakere med fortsatt markerte dalsider. Fra Sørkedalen og nedover ligger vassdraget under den marine grense. Slike områder er utsatt for utglidninger og jordskred.

Lysaker- og Sørkedalsvassdraget er dominert av høst- og vårflommer. Årsaken er fallforhold, rask avrenning p.g.a jordsmonn og at feltet er fattig på innsjøer. De fleste innsjøer som finnes ligger høyt opp i marka og gir begrenset dempningseffekt. Et fremtidig varmere klima kan gi flere flommer.

Store deler av landskapet langs elva har vært i sterk utvikling de siste hundre årene. I Marka drives det moderne skogsdrift i vassdragets nedslagsfelt og noe mindre jordbruksdrift. Vassdragets nedre del domineres av næringsområder og boligområder.

3.1.1 Biologisk mangfold

Planområdet er kjennetegnet av svært rik natur og en rekke steder med høy grad av biologisk mangfold. De viktigste naturverninteressene i Marka er ivaretatt gjennom etablering av naturreservater og landskapsvernområder hjemlet i naturvernloven.

På bakgrunn av Biofokus rapporter om biologisk mangfold langs Lysaker- og Sørkedalsvassdraget er det kartlagt fem ulike naturtyper innenfor planområdet som kan karakteriseres som truet. I Sørkedalen er det kartlagt 114 viktige naturtyper, 22 viltområder og registrert 46 rødlistede arter. På strekningen fra Bogstadvannet til utløpet av fjorden er det totalt kartlagt 31 naturtypelokaliteter, hvorav 26 av disse er vurdert som enten nasjonalt (A- verdi) eller regionalt (B- verdi) viktige. Det er også registrert flere rødlistearter innenfor planområdet langs Lysakerelva. I tillegg har vassdraget en viktig funksjon som viltkorridor.

Når det gjelder forekomster av fisk er det registrert flere forskjellige arter innenfor planområdet. Sørkedalselva er et nasjonalt meget viktig leveområde for både elvemusling og det er registrert flere rødlistede insekter i tilknytning til elva. Det er registrert funn av elvemusling i Lysakerelva. Edelkrepsen har også et par lokaliteter i vassdraget, men det er sparsomt med individer.

Det har blitt registeret flere fremmede arter langs vassdraget.

Vegetasjonsbeltet langs vassdraget varierer mye både i forhold til bredde og treslagssammensetning. I Marka er vegetasjonsbeltet generelt godt ivaretatt gjennom forskrift til Skogloven. I Sørkedalen og rundt Bogstadvannet er vegetasjonsbeltet stedvis smalt og/ eller fraværende. Langs Lysakerelva er vegetasjonsbeltet av god kvalitet i områdene fra Griniveien til Bærumsveien, mens det er smalt og lite robust både oppstrøms og nedstrøms denne strekningen.

3.1.2 Landbruk

Når det gjelder jordbruksarealene innenfor planområdet, utgjør disse ca 3520 da. Disse ligger i hovedsak i Sørkedalen. En del av arealene er tatt ut av aktiv landbruksdrift, og står enten igjen som gjengroingsarealer eller beites sporadisk. Opprettholdelse av det opprinnelige kulturlandskapet er en

utfordring. Husdyrholdet i Sørkedalen er dominert av hestehold. Skogbruk utøves i hovedsak innenfor Markagrensen.

3.1.3 Friluftsliv

Turgåing er den viktigste friluftslivsbeskjeftigelsen langs vassdraget. Utover dette er også fiske, bading, brettseiling, kanopadling og roing viktige friluftslivsaktiviteter.

3.1.4 Idrett

I tillegg til friluftsliv utøves det også i stor grad organisert og uorganisert idrett innenfor planområdet. Aktiviteter som kan nevnes er golf ved Bogstad golfklubb, roing ved Christiania Roklub, alpint og snowboard ved Tryvann vinterpark, langrenn, ballsport og sykling, i tillegg til de mange ridesentre i Sørkedalen.

3.1.5 Kulturminner og kulturhistorie

Innenfor planområdet er det registrert en rekke kulturminner og kulturmiljøer. Disse omfatter både nyere tids kulturminner og automatisk fredete kulturminner. Tømmerfløting har lang tradisjon i Lysaker- og Sørkedalsvassdraget. Mye av vassdragets historie er formet av godset ved Bogstadvannet, Bogstad Gård, som har aner tilbake til 1200- tallet. Vannet i Lysakerelven ga også kraft til mange andre virksomheter som er av viktig kulturhistorisk betydning i dag. Blant dem kan nevnes kjerraten i Åsa, Fossum sag, Fossum jernverk og teglverket ved Grini. Videre finnes det flere bevaringsverdige gårdstun, bygninger og andre bygg i forbindelse med vassdraget.

Sannsynligheten for å finne ikke-registrerte automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet anses for å være høyt.

3.1.6 Næringsområder

I nedre del av vassdraget ligger det i dag større moderne næringsområder. Her er det variert næring som lager, kontor, handel og forretningsvirksomhet. Fossum, Granfos næringspark, Røa og Sagdammen er andre næringsområder som ligger i tilknytning til eller innenfor planområdet.

3.1.7 Bolig

Innenfor planområdet er det lokalisert flere boligområder. De største boligområdene ligger på begge sider av elven i området fra Granfoss til Grinidammen. Bærum kommune har i forslag til kommuneplanens arealdel lagt til rette for å omregulere Fossum bruk helt eller delvis til boligområde.

3.1.8 Samferdselsanlegg

I tillegg til arealer preget av landbruk, kulturminner og naturverdier finnes det innenfor planområdet større arealer avsatt til samferdselsanlegg.

4 Vurderinger i planen

4.1 Flom og skred

Etter flommen i 1987 ble det utført flomsonekartlegging av Sørkedalen som et samarbeid mellom regulantene Løvenskiold, Bærum kommune og Oslo kommune. Bærum kommune utarbeidet flomsonekart for Lysaker i 2004. Flomsonekartet gjelder for området fra Lysaker til og med Granfoss. Dette materialet legges til grunn ved vurderingen av arealbruken.

4.2 Vannkvalitet

Som følge av Vanddirektivet og Vannforvaltningsforskriften vil det bli vurdert forhold som er knyttet opp mot god kjemisk og økologisk status i vassdraget, og hvordan forholdets status kan ivaretas

gjennom bestemmelser og retningslinjer. Andre vurderinger knyttet til vannkvalitet er blant annet hvordan begrense utslipp fra privat og offentlig avløpsanlegg, avrenning fra jordbruket og harde flater. Opprettholdelse og forbedring av naturlig kantvegetasjon er også en viktig vurdering.

4.3 Elve- og bekkerestaurering (inkl. bekkeåpning)

Planen vil vurdere om enkelte elvestrekninger i tilløpsbekker som i dag er lukket, kan åpnes. Hvordan tiltakene skal vurderes i forhold til naturkvaliteter og andre viktige temaer behandles i planarbeidet.

Andre steder vil det være aktuelt å vurdere konkrete elve- og bekkerestaureringer. Ønsket om dette kan forklares ut fra at det vil ha en positiv effekt for livet i elva. Et eksempel er habitatforbedrende tiltak i Lysaker- og Sørkedalsvassdraget. Det må vurderes hvordan slike tiltak kan tilpasses viktige natur- og kulturinteresser.

4.4 Biologisk mangfold

Noen av de viktigste naturområdene vil bli vurdert båndlagt for senere regulering. Bestemmelser og retningslinjer i planen må sikre at biologisk viktige områder ikke forringes. Fastsetting av vegetasjonsbelter for de ulike områdene skal vurderes og bør sikres gjennom bestemmelser og/ eller retningslinjer til planen. Planen må utformes slik at lokalisering og tilrettelegging for friluftslivet, som for eksempel opparbeidelse av manglende turveitraseer, ikke fører til unødvendig forringelse av leveområdene til planter og dyr. Kartlegging av de viktigste oppvekst- og gyteområdene for fisk vil bli vurdert.

4.5 Kulturminner og kulturmiljø

Man søker gjennom planarbeidet å ivareta kulturminner og kulturmiljøer innen planområdet. Eksisterende kulturminner og kulturmiljøer som er regulert til bevaring, eller som er fredet etter kulturminneloven skal opprettholdes i kommunedelplanen. Enkelte kulturminner og kulturmiljøer med høy kulturhistorisk verdi vurderes båndlagt for senere regulering til bevaring. Bestemmelser og retningslinjer i planen skal sikre at områder med viktig kulturhistorie ikke forringes. Videre må hensyn til kulturminner og – miljøer veies opp mot hensynet til naturverdier. Dette kan bli spesielt aktuelt i områder nær vannstrengen, der en diskusjon om man ønsker etablering av kantvegetasjon kan være aktuell. Det vil også være viktig at tilrettelegging for friluftslivsinteressene ikke får negative konsekvenser for kvaliteten på kulturminnene.

4.6 Friluftsliv

Fullføring av hovedturveisystem langs Lysakerelva med flere kryssinger av kommunegrensene skal gjennomføres. Muligheter for opparbeidelse av manglende turvei-/ turstitraser, utbedring av eksisterende turveier/ - stier, lokalisering av og kvalitet på bade- og fiskeplasser er blant temaene som skal vurderes i planen. Det skal vurderes tilretteleggingstiltak for friluftslivet som f.eks sanitæranlegg og parkeringsplasser. Slike tilrettelegginger bør tilpasse seg områder med viktige natur kvaliteter. Muligheter for å innfri krav til universell utforming må vurderes. Opplevelse og fysisk aktivitet anføres som viktige stikkord.

Plan for fremføring av turvei fra Jar skole til Lysejordet som del av hovedturveisystemet langs Lysakervassdraget skal utarbeides.

4.7 Idrett

De ulike idrettslagene som holder til innenfor planområdet, vil bli berørt av planen i større eller mindre grad. Som utgangspunkt vil ikke planen være til hinder for utøvelse av idrett.

En fremtidig forutsetning for tilgjengeligheten til Tryvann vinterpark Wyllerløypa, er etableringen av en ny adkomstvei inn til Wyllerløypa. Kommunedelplanen vil ta stilling til en slik adkomst innenfor planområdet, samt parkeringsmuligheter i bunnen av Wyllerløypa.

En annen viktig forutsetning for driften av Wyllerløypa er konsesjonen (2009) for uttak av vann fra Sørkedalselva til snøproduksjon..

4.8 Landbruk

Landbruk er dominerende arealbruk innenfor en stor del av planområdet. Planen skal bidra til å opprettholde jordbruket i Sørkedalen og skogbruket i Marka for øvrig. Samtidig vil kommunedelplanen sammen med Markaloven, gi rammer for utnyttelsen av jord- og skogressursene. Hensynet til naturverdier, landskap, friluftsliv, avrenning og andre interesser må integreres i landbruksdriften. Både landbruk og andre hensyn skal i en viss grad ivaretas i bestemmelser og retningslinjer, mens skjøtselsplaner anbefales for mer detaljert avveining mellom bruk og vern.

4.9 Bolig

For eksisterende boligområder innenfor planområdet vil det bli sett på muligheter for begrensning av utnyttelsesgrad og fradeling av tomter for å sikre vegetasjonsbeltet og biologisk mangfold langs vassdraget.

Dersom Fossum bruk skal utvikles vil denne kommunedelplanen sette rammer og betingelser for videre regulering i planområdet. Arealbrukens konsekvenser for vassdraget, miljø og samfunn vil bli utredet.

4.10 Næringsområder

For de eksisterende bebygde områdene langs vassdraget, vil kommunedelplanen fastsette rammer og betingelser for arealbruken. Det er nødvendig å sikre fremføring av turvei, grøntstruktur og kulturminner og kulturmiljøer. Spesielt for området Sagdammen i Bærum kommune vil det bli vurdert arealbruk og tiltak for å begrense støyen for nærliggende boligområder. Arealbrukens konsekvenser for vassdraget, miljø og samfunn vil bli utredet.

4.11 Samferdselsanlegg

Avrenning/forurensning fra samferdselsanlegg bør vurderes håndtert i kommunedelplanen.

4.12 Fremmede arter, avfall og miljø

Det bør drøftes hvordan en unngår at framtidige tiltak i planområdet bidrar til en ytterligere spredning av fremmede arter. Bekjempelse vil være et viktig stikkord. Muligheter for framtidig avfallshåndtering og opprydding i eksisterende avfall vil bli diskutert i planen. Ved godkjenning av eventuelle nye tiltak bør det vurderes hvordan hensyn til miljøet best mulig kan ivaretas.

4.13 Vannforvaltningsforskriften i Kommunedelplanen

Det vurderes å benytte kommunedelplanen som virkemiddel for å i møtekomme kravene i Vannforvaltningsforskriften.

4.14 Handlingsprogram

For å tilfredsstille Vannforvaltningsforskriften er det utarbeidet et tiltaksprogram. Aktuelle tiltak som ikke er en del av tiltaksprogrammet, vil innarbeides i et handlingsprogram i kommunedelplanen.

4.15 Alternativer

I forhold til utbyggingsområder må det vurderes om planen bør legges ut i flere alternativer. I boligområdet på Bærumssiden langs Lysakervassdraget er det viktig å se på forskjellige arealløsninger

og hvordan problemstillingene rundt biologisk mangfold og utnyttelsesgrad på tomtene kan løses på best mulig måte. Dette vil kunne føre til justering av plangrensen

4.16 Konsekvensvurderinger og ROS-analyse

I kommunedelplanen vil det bli vurdert tatt inn noen utbyggingsområder der ny Plan- og bygningslov kan kreve konsekvensvurderinger. Dette gjelder spesielt for deler av Fossum bruk innenfor 100-meterssonen, Granfoss, mindre deler av Lysaker stasjon og Sagdammen i Bærum kommune. Lysaker stasjon vurderes tatt inn for å få gjennomført sammenhengende turvei på Bærumsiden av vassdraget. Lysaker stasjon, Granfoss og Sagdammen er eksisterende næringsområder. Innenfor disse områdene er det ønske om å legge føringer for hvilke problemstillinger som bør tas spesielt hensyn til ved utbygging. Fossum er deler av et nytt utbyggingsområde. Dette området er allerede konsekvensutredet i forbindelse med Kommuneplanens arealdel i Bærum. Konsekvenser for kulturminner, kulturmiljø, forurensning, biologisk mangfold og friluftsliv vil bli problemstillinger som kan være aktuelle å se videre på. Disse områdene vil også kunne føre til krav om ROS-analyse.

5 Andre utredninger

5.1 Utredninger som er foretatt

5.1.1 Karakterisering av vannforekomsten

Hovedformålet med karakteriseringen er å identifisere de vannforekomstene som er i risiko for ikke å oppfylle vannforvaltningsforskriftens mål om god miljøtilstand ved utgangen av 2015. I forbindelse med karakteriseringen skal det innhentes opplysninger om vannforekomstene, herunder lokale data for vannkvalitet og påvirkningsfaktorer. Viktige faktorer som ligger til grunn for risikovurderingen er bruken av vannet som drikkevannskilde, fysiske inngrep i vassdragene, kanalisering, bekkelukking, spredte avløp, avrenning fra jordbruksområder, lekkasjer og overløp på avløpsnett m.v. Karakteriseringen og vurderingen av risikoklasse for tilstanden i 2015 gjøres ut fra dagens kunnskapsnivå og vil bli en del av tiltaksanalysen.

5.1.2 Miljøovervåkingsprogram

Miljøovervåkingsprogrammene i henhold til vannforskriftens § 18, skal fange opp påvirkningen fra fysiske endringer, biologiske påvirkninger og forurensning. Tre hovedutfordringer / problemer er lagt til grunn for fullkategoriseringen. Det første er vassdraginngrep og vannstandsregulering samt deres effekter nedstrøms. Det andre er overgjødning og bakterieforurensning mens det tredje er fløtingsinngrep i og ved elven. Det pågående overvåkingsprogrammet foreslås beholdt. Det foreslås tre supplerende overvåkingsundersøkelser, et årlig på laksefisk, et årlig på sterkt truede karplanter og et hvert femte år på elvemusling. I tillegg foreslås en supplerende undersøkelse for å overvåke tilstanden til den fremmede arten Canadisk bekkerøye som kan være i spredning.

5.1.3 Tiltaksanalyse

Utarbeiding av tiltaksanalyse hjemles av vannforskriftens § 25. Tiltaksanalysen vil være og er et viktig grunnlag for innspill til kommunedelplanen og for kommunale sektorplaner. Tiltaksanalysen er ferdig utarbeidet.

5.1.4 Biologisk mangfold

Planområdet vil beskrives i forhold til viktige naturverdier, rødlistede og truede arter. Innenfor planområdet er det opprettet flere naturreservater. Bakgrunnsdokumenter til denne delen av planen er i stor grad gitt av Biofokus gjennom deres rapporter. Utover dette vil kommunenes egne naturdatabaser bli brukt for å vise utbredelsen av viktige naturverdier.

5.2 Fremtidige utredninger

Det presiseres at disse utredningene ikke følger som et krav fra kommunedelplanen.

5.2.1 Flomberegninger

NVE vil i løpet av 2010 slutføre arbeidet med et flomsonekart for Sørkedalen. Flomsonekartet vil gi bedre grunnlag for å vurdere flomfare, flomskade og flomtilpasning i Sørkedalen.

Oslo kommune har søkt NVE om nasjonal flomsonekartlegging langs Sørkedalselva. Det er foreløpig blitt målt opp tverrprofiler, og NVE har flomsonekartleggingen høyt på sin prioriteringsliste.

5.2.2 Manøvreringsreglement

Det skal fastsettes et manøvreringsreglement for Langlia og Heggli. Reglementet skal blant annet sikre minstevannføring og regulere flomvannføring. Reglementet er viktig for å sikre drikkevannsforsyningen samt å sikre god økologisk status langs vassdraget for tilhørende fauna og flora.

5.2.3 Skjøtselsplan for Sørkedalen

I 2005 vedtok Bystyret i Oslo at byrådet skal legge frem en skjøtselsplan for ivaretagelse av kulturlandskapet i Sørkedalen. Regionkontor Landbruk skal sammen med Friluftsetaten følge opp dette. Plan- og bygningsetatens rapport *Evaluering av bebyggelse og vurdering av verneverdier i Sørkedalen* fra 2007 vil være et utgangspunkt for utarbeidelse av skjøtselsplan.